

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/67/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4020200252
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 08. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:4020200252.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Mgr. Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu a JUDr. Zdenka Reisenauerová a JUDr. Jana Martinčeková ako členky senátu vo veci žalobkyne: U. T., nar. X. E. XXXX, F. U. XX, F., zastúpenej: JUDr. Michal Magdolen, advokát, Farská 50, Nitra, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 až 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 5. mája 2020, č. XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sa 37/2020-89 z 25. januára 2022 takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť žalobkyne sa zamietá.
- II. Účastníkom konania sa nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobkyňa najskôr 9. mája 2015 požiadala žalovanú o výplatu invalidného dôchodku. Posudkoví lekári pobočky žalovanej v Nitre, ako aj ústredia žalovanej, pracoviska v Nitre, však vo svojich posudkoch z 8. septembra a 1. decembra 2015, ako aj z 3. februára 2016 dospeli k záveru, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím žalobkyne je zmiešaná astma bronchiale ľahká bez ventilačnej poruchy podľa kapitoly VIII oddielu B položky 3 písm. a) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Mieru poklesu schopnosti žalobkyne vykonávať zárobkovú činnosť určili na 10 %, a preto žalovaná rozhodnutím z 30. septembra 2015 jej žiadosť o invalidný dôchodok zamietla. Žalobkyňa proti nemu podala opravný prostriedok, ktorý však neskôr vzala späť, a tak krajský súd zastavil konanie uznesením č. k. 19 Sd 16/2016-34, ktoré sa stalo právoplatným.

2. Dňa 26. februára 2019 žalobkyňa znova požiadala pobočku žalovanej v Nitre o výplatu invalidného dôchodku. Na tento účel predložila, prípadne počas konania doplnila výsledky vyšetrení od odborných lekárov, medzi nimi gynekologický nález z 23. januára 2019, neurologický nález z 29. januára 2019, neurofyziologický nález zo 14. júna 2019, interný nález z 25. júna 2019 a pneumologický nález z 19. júla 2019.

3. Na účely rozhodovania o novej žiadosti posudková lekárka pobočky Sociálnej poisťovne v Nitre znova posúdila schopnosť žalobkyne vykonávať zárobkovú činnosť. Svoje závery vyjadrila v lekárskom posudku z 29. októbra 2019, v ktorom predovšetkým zhrnula závery všetkých uvedených odborných lekárskeho nálezov. Posudková lekárka okrem iného zistila, že žalobkyňa „má diagnostikovaný úžinový syndróm ľahkého stupňa v úrovni karpálneho kanála... hybnosť prstov oboch rúk plná, svalstvo... je normotrofiké, normotonické“, že klinický nález ukazuje poruchy dynamiky krčnej a driekovej časti

chrbtice, ale „nie sú prítomné znaky iritácie ani poškodenia nervových štruktúr“, a že v druhom drierkovom stavci „má pokles denzity na úroveň osteopénie“, avšak v ostatných hodnotených úsekoch je „kostná denzita v úrovni normálnych hodnôt“. Astmu, ktorá bola posudzovaná v roku 2015, lekárka posúdila ako kontrolovanú liečbou bez prítomnosti ventilačnej poruchy a vysoký tlak krvi považovala za dobre kompenzovaný. Na základe zhrnutí ustálila, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím žalobkyne je úžinový syndróm - nervus medianus, dolná časť, podľa kapitoly XV oddielu G položky 29.9 písm. prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., ktorej zodpovedá miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 30 % (z percentuálneho rozpätia 25 až 35 %). Na základe tohto záveru žalovaná rozhodnutím z 21. novembra 2019 zamietla žiadosť žalobkyne, pretože nie je invalidná v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., keďže pokles jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nepresahuje 40 %.

4. V dôsledku odvolania žalobkyne bol jej zdravotný stav opätovne posúdený posudkovou lekárkou pobočky, ktorá zotrvala na svojom posudku, a následne posudkovým lekárom vysunutého pracoviska žalovanej v Nitre. Tento posudkový lekár preskúmal aj nový interný nález z 18. februára 2020 a sám žalobkyňu vyšetril. Vo svojom posudku z 29. januára 2020 zhrnul výsledky tohto posudzovania tak, že žalobkyňa „trpí na viaceré nezávažné zdravotné poruchy... hypertenzia je v I. štádiu, bez orgánového poškodenia, pľúcne ochorenie sa klinicky len mierne prejavuje... kostná denzita je primeraná“. Po takomto posúdení dospel k záveru, že u žalobkyne je rozhodujúce to zdravotné postihnutie, ktoré určila posudková lekárka pobočky, a s rovnakou percentuálnou mierou poklesu zárobkovej schopnosti. Vychádzajúc z tohto posudku generálny riaditeľ žalovanej preskúmaným rozhodnutím z 5. mája 2020 zamietol odvolanie žalobkyne. Na odôvodnenie zdôraznil, že žalobkyňa nepredložila žiaden dôkaz, ktorým by spochybnila správnosť posúdenia jej zdravotného stavu posudkovým lekárom.

5. Správnu žalobu proti tomuto rozhodnutiu správny súd zamietol tu napadnutým rozsudkom č. k. 23 Sa 37/2020-89. Subjektívne presvedčenie žalobkyne, že jej zdravotné postihnutie zodpovedá vyššej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, nepovažoval za rozhodujúce. Posúdenie rozsahu zdravotného poškodenia a jeho následkov na schopnosť žalobkyne vykonávať zárobkovú činnosť si totiž vyžaduje lekárske znalosti, a preto je zverené práve posudkovým lekárom žalovanej podľa § 153 zákona č. 461/2003 Z. z. Závery ich posudkov riadne zohľadňujú všetky predložené lekárske nálezy. Správny súd nesúhlasil ani s názorom žalobkyne, že posudkový lekár mal mieru poklesu jej zárobkovej schopnosti zvýšiť o 10 % podľa § 71 ods. 8 cit. zák. Posudkami totiž nebolo zistené, že by závažnosť ostatných postihnutí ovplyvňovala mieru tohto poklesu. Rozsudok bol žalobkyni doručený 15. februára 2021.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

6. Dňa 18. marca 2021 podala žalobkyňa proti tomuto rozsudku kasačnú sťažnosť, ktorú adresovala Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Odôvodnila ju jednak formálnou citáciou § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) SSP, jednak nesúhlasom s tým, že žalovaná vzala do úvahy len posudky posudkových lekárov. Poukázala na judikatúru, podľa ktorej tieto posudky nie sú nadradené nad inými dôkazmi. Podľa nej neboli pri ich vydávaní zohľadnené všetky jej diagnózy, pričom ďalšia diagnóza jej pribudla. Na záver uviedla, že hoci advokátovi zaplatila, nemala ďalšie prostriedky, aby ju zastupoval aj v kasačnom konaní.

7. Žalovaná navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť, pretože v nej žalobkyňa neuviedla nič nové.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

8. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) bez ohľadu na uplatnené kasačné body (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 SSP).

9. Kasačný súd na úvod skúmal, či bola kasačná sťažnosť podaná včas. Podľa § 443 ods. 1 SSP musela žalobkyňa podať kasačnú sťažnosť do jedného mesiaca od doručenia napadnutého rozsudku. Rozsudok jej bol doručený 15. februára 2021, preto podľa § 69 ods. 4 SSP mala táto lehota uplynúť v deň so zhodným číselným označením, teda 15. marcom 2021. Podľa § 8 písm. a) zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby

COVID-19 v justícii v znení zákona č. 9/2021 Z. z. však určité lehoty neplynuli v čase odo dňa jeho účinnosti (t. j. 19. januára 2021) do 28. februára 2021. Podľa § 9 ods. 1 cit. zák. ustanovenie § 8 písm. a) platilo rovnako aj pre lehoty ustanovené zákonom na vykonanie procesného úkonu v konaní pred súdom účastníkmi konania, teda aj pre lehoty na podanie opravných prostriedkov. Ak teda začiatok určitej lehoty spadol do obdobia 19. januára až 28. februára 2021, táto lehota v tomto období vôbec neplynula, ale začala plynúť až od 1. marca 2021. Obdobie 14 dní, počas ktorého lehota žalobkyni takto neplynula (15. až 28. február 2021), k nej treba pripočítať (porov. aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 197/2020 alebo tunajšieho súdu sp. zn. 9 Sžsk 79/2020). Posledný deň lehoty, v ktorej žalobkyňa mohla podať kasačnú sťažnosť, tak po tejto úprave pripadol na (15. marec 2021 + 14 dní =) 29. marec 2021. Ak ju 18. marca 2021 podala na pošte a adresovala ju najvyššiemu súdu a ten ju 23. marca 2021 postúpil príslušnému súdu, bola kasačná sťažnosť podaná včas.

10. Predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je rozhodnutie žalovanej, ktorými žalobkyni nepriznala invalidný dôchodok. Podmienky, za ktorých vzniká nárok na invalidný dôchodok, a obsah tohto nároku vymedzuje § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. takto: za invalidného sa poistenec považuje, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (odsek 1). Dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako rok (odsek 2). Pokles tejto schopnosti sa posudzuje v porovnaní telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobu nepriaznivým zdravotným stavom a rovnakých schopnosti zdravej fyzickej osoby (odsek 3). Pokles sa posudzuje na základe a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia podľa ďalšieho vývoja a ďalšej liečby a b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov (odsek 4). Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4 (odsek 5). Miera poklesu v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí (odsek 6). Jednotlivé percentuálne miery poklesu sa nesčítavajú (odsek 7).

11. Podľa § 153 ods. 3 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je posudzovanie dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť úlohou lekárskej posudkovej činnosti dôchodkového poistenia. Lekársku posudkovú činnosť vykonávajú podľa § 153 ods. 5 cit. zák. posudkoví lekári sociálneho poistenia pobočky a posudkoví lekári sociálneho poistenia ústredia žalovanej. Podľa judikatúry musí byť z lekárskeho posudku zrejmé, akými úvahami sa pri posudzovaní zdravotného stavu žalobkyne riadili a aj dôvody určenia rozhodujúceho zdravotného postihnutia s prislúchajúcou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (porov. v tomto smere ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, napr. jeho rozhodnutia sp. zn. 1 So 97/2005, judikát R 29/2007, sp. zn. 10 So 97/2014 alebo sp. zn. 1 So 72/2015). Správny súd skúma, či obsah posudku nie je v rozpore s obsahom lekárskeho nálezov alebo niektoré lekárske nálezy vôbec nezohľadňuje, alebo svojou celkovou skladbou nie je nepreskúmateľný. Nemôže však voľnou úvahou nahradiť odborné závery posudkových lekárov vlastnými závermi.

12. Kasačný súd sa stotožňuje s názorom správneho súdu, že posudkoví lekári žalovanej komplexne posúdili zdravotný stav žalobkyne s prihliadnutím na všetky jej diagnózy a dostatočne sa vyrovnali so všetkými skutočnosťami, ktoré boli podkladom pre ich závery. Z obsahu posudkov, ako sú reprodukované v odsekoch 3 a 4 tohto rozsudku, je zrejmé, že posudkoví lekári vzali do úvahy a posúdili všetky lekárske nálezy, ktoré im žalobkyňa predložila. Zaoberali sa tiež žalobkyninou astmou, jej vysokým krvným tlakom, obmedzeniami súvisiacimi s chrbticou vrátane osteopénie a všetky tieto ochorenia pri posudzovaní zohľadnili. Zohľadnenie však neznamena, že sa posudkoví lekári musia stotožniť s hodnotením jednotlivých ochorení tak, ako ich hodnotí žalobkyňa. Námetka žalobkyne, že sa jej ochorenia „nezohľadnili“, je totiž v skutočnosti výčitkou, že posudkoví lekári tieto ochorenia nepovažovali za príčinu jej dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu, resp. že ju neurčili za rozhodujúcu príčinu dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu v zmysle § 71 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa už citovaného § 71 ods. 7 cit. zák. sa však jednotlivé percentuálne miery poklesu nespočítavajú. Preto je úlohou posudkového lekára vybrať to zdravotné postihnutie, ktoré má rozhodujúci vplyv na zárobkovú schopnosť poistenca, teda ktoré najviac obmedzuje túto jeho schopnosť. V tu prerokúvanej veci posudkoví lekári ustálili, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím je syndróm karpálneho tunela (nervus medianus - dolná časť, viac vpravo), ktorému je podľa kapitoly XV oddielu G položky 29.9 písm.

prílohy č. 4 zákona č.461/2003 Z. z. priradené percentuálne rozpätie 25 až 35 %. Ostatné postihnutia zo zrozumiteľných dôvodov nepovažovali za natoľko závažné, aby vôbec spôsobovali podchytilnú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

13. Je pochopiteľné, že niektoré prejavy alebo následky určitých zdravotných postihnutí sa dotknutým osobám môžu zdať závažnejšie, než ako je nastavené ich ohodnotenie v prílohe č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Osobitne to platí pre také prejavy, ktoré sú dôsledkom starnutia organizmu, ktorý bol celoživotne namáhaný fyzickou prácou. Žalobkyňa vo svojich podaniach viackrát zdôrazňovala, že celý život ťažko fyzicky pracovala, a preto trpí bolesťami chrbtice a pohybového ústrojenstva. Zo znenia § 71 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním schopností posudzovanej osoby a rovnakých schopností zdravej fyzickej osoby. Práve pre choroby pohybového a podporného ústrojenstva však všeobecné posudkové hľadisko (pred tabuľkou v kapitole XV prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z. z.) ustanovuje, že pri pohybových a degeneratívnych zmenách treba porovnať, či ich rozsah a výskyt presahujú zmeny typické pre porovnateľnú vekovú kategóriu. Inak povedané, pri posudzovaní miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nemožno zohľadňovať samo prirodzené starnutie a tým spôsobené opotrebovanie pohybového aparátu. Tým sa zvyrazňuje, že dávky invalidného poistenia sa nemajú poskytovať poistencom, ktorých zdravotné ťažkosti sú bežne spojené s ich vekom, pretože tým by sa invalidnému poisteniu priznával charakter poistenia pre prípad staroby (resp. dožitia určitého veku). Preto posudkoví lekári v prerokúvanej veci neporušili zákon, ak bez ďalšieho nepovažovali všetky zdravotné postihnutia žalobkyne za postihnutia, ktoré by znižovali jej schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť viac než je to v porovnateľnej vekovej kategórii typické.

IV.

Záver

14. Na základe uvedených úvah kasačný súd dospel k záveru, že nie je daný žiaden zo zákonných dôvodov kasačnej sťažnosti v zmysle § 440 SSP, a tak ju podľa § 461 SSP rozsudkom (§ 457 ods. 1 SSP) zamietol.

15. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 167 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalobkyňa vo veci úspech nemala a žalovaná ho síce mala, kasačný súd však nezistil výnimočné dôvody, aby sa jej nárok na náhradu trov priznal.

16. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.